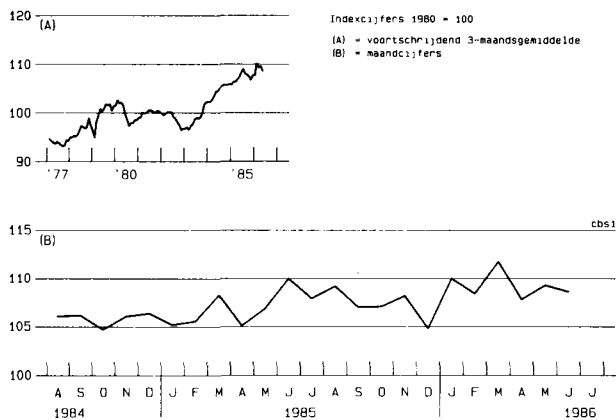

Het voor seizoeninvloeden gecorrigeerde volume van de industriële produktie was in juni nagenoeg even groot als in mei. Vergeleken met de overeenkomstige maand van 1985 daalde de bedrijvigheid in juni met 1%; het produktievolume van de nijverheid (excl. bouwnijverheid) nam met 2% af. Het volume van de in- en uitvoer van goederen nam in het tweede kwartaal, vergeleken met het overeenkomstige tijdvak van 1985, met respectievelijk 6,5% en 4,5% toe. Deze volumestijgingen zijn de resultante van afnemende waardecijfers en nog sterker dalende prijzen. De binnenlandse consumptie, voor prijsveranderingen gecorrigeerd, steeg in juni met 2% en over het gehele tweede kwartaal met 3%, beide ten opzichte van de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar. Evenals in de drie voorgaande kwartalen werd de grootste toename gemeten bij de consumptie van duurzame goederen. Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie daalde tussen midden juli 1985 en midden juli 1986 met 0,7%. Dit was de eerste keer in ruim 25 jaar dat zich, bij vergelijking met de overeenkomstige maand van het voorgaand jaar, een daling voordeed. Volgens cijfers van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid nam tussen eind juni en eind juli de geregistreerde werkloosheid met 3 000 personen toe. Zowel de rente op de kapitaalmarkt als die op de geldmarkt daalde in juli verder. Het volume van het bruto binnenlands produkt nam in het eerste kwartaal met 1% af ten opzichte van het overeenkomstige tijdvak van 1985.

Dit blijkt uit gegevens die medio augustus beschikbaar waren. De Focus geeft de ontwikkeling van enkele belangrijke indicatoren in het eerste halfjaar van 1986.

Het volume van de industriële produktie was in juni, voor seizoeninvloeden gecorrigeerd, nagenoeg even groot als in mei. Gemiddeld over het tweede kwartaal nam de produktie met ruim 1% af ten opzichte van het gemiddelde over de eerste 3 maanden van 1986.

Produktie industrie (volume - seizoengecorrigeerd)

Vergeleken met juni 1985 nam in juni het volume van de gemiddelde dagproduktie in de industrie met ruim 1% af. Het is voor het eerst dit jaar dat het maandcijfer van de produktie onder het niveau van de overeenkomstige maand van het jaar daarvoor komt. De daling werd met name veroorzaakt door een afnemend produktieniveau in de basismetaalindustrie, de chemische industrie en de textiel-, kleding- en lederindustrie. Alleen in de aardolie-industrie werd

opnieuw een forse toename van de bedrijvigheid gerealiseerd. Evenals de industriële produktie daalde in juni ook de produktie in de bedrijfstakken delfstoffenwinning en openbare nutsbedrijven. Door deze ontwikkelingen nam de gemiddelde dagproduktie in de nijverheid (exclusief de bouwnijverheid) af, en wel met 2%. Desondanks was het produktievolume in het tweede kwartaal van 1986 van zowel de industrie als de nijverheid 1% groter dan in het overeenkomstige kwartaal van 1985, met name door de groei in de maand april.

De conjunctuurtest over juni geeft een, ten opzichte van de vorige maand, onveranderd indexcijfer van de orderpositie. Vergeleken met juni 1985 nam de index met 3 punten toe. De beoordeling van de orderontvangst en de grootte van de voorraden eindprodukt door de ondernemers in de industrie bleef in juni ten opzichte van de voorafgaande maand nagenoeg ongewijzigd.

Uit de kwartaalvragen bleek dat de bezettingsgraad in juni een punt hoger lag dan bij de drie voorgaande peildata. Van de ondernemers verklaarde in juni 78% geen produktiebelemmeringen te hebben ondervonden; 12% ondervond produktiebelemmeringen als gevolg van onvoldoende vraag, 2% als gevolg van een tekort aan arbeidskrachten en eveneens 2% als gevolg van een te geringe technische capaciteit, terwijl 6% andere oorzaken meldde. Op dit punt deden zich geen noemenswaardige veranderingen voor ten opzichte van de vorige twee kwartalen. De ondernemers verwachtten dat het aantal werknemers het komend half jaar enigszins zal toenemen.

Het volume van zowel de invoer als de uitvoer van goederen was in juni 6% groter dan in de overeenkomstige maand van 1985. De forse waardedalingen (-15% resp. -11%) werden

Verbeterde cijfers worden niet als zodanig gekenmerkt.

* Samengesteld door de hoofdafdeling Nationale rekeningen van het CBS.

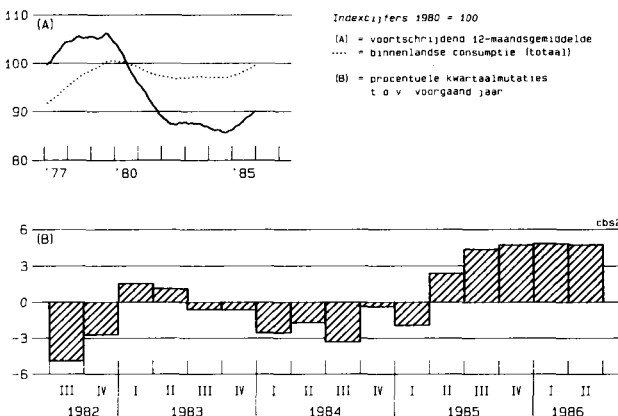
nog ruimschoots overtroffen door de prijsdalingen (invoer -20%, uitvoer -16%).

De cijfers van de in- en uitvoer per maand fluctueren sterk. Kwartaalcijfers geven een beter beeld van de ontwikkeling. Gemiddeld over het tweede kwartaal nam het volume van de invoer van goederen ten opzichte van het overeenkomstige tijdvak van 1985 met 6,5% toe. In het eerste kwartaal daalde de invoer nog met 1%. De import van grondstoffen en halfabrikaten (de grootste invoercategorie) steeg in het tweede kwartaal met 9%, de sterkste groei die in de laatste 6 kwartalen geregistreerd werd. De invoer van consumptiegoederen nam eveneens met 9% toe. Voor een accres op kwartaalbasis van deze grootte moet bij deze categorie tot 1978 worden teruggegaan. Het volume van de import van investeringsgoederen groeide met 6%; de invoer van algemene goederen (voornamelijk brandstoffen) daalde echter, en wel met 9%.

Het uitvoervolume van goederen nam, gemiddeld over het tweede kwartaal, met 4,5% toe. In het eerste kwartaal daalde de uitvoer ten opzichte van de overeenkomstige periode van 1985 nog met 1%. De uitvoer van fabriekaten, die het grootste deel van de export uitmaken, steeg in het tweede kwartaal met 6%. Binnen deze groep bleef de groei van het uitvoervolume van metaalprodukten opnieuw ver achter bij het gemiddelde. De hoeveelheid uitgevoerde aardolieprodukten nam sterk toe (18% t.o.v. het tweede kwartaal van 1985); de prijs daalde met bijna 50%. Het uitvoervolume van de delfstoffen daalde met 13%, de prijs nam in het tweede kwartaal met een kwart af.

De consumptieve bestedingen van gezinnen, gecorrigeerd voor prijsveranderingen, namen in juni ten opzichte van juni 1985 met 2% toe. In het tweede kwartaal van 1986 lag de consumptie op een niveau dat 3% hoger was dan in het overeenkomstige tijdvak van 1985. Hiermee overtreft het niveau van de consumptie het peil van het tweede kwartaal van 1980 en bereikt het hoogste niveau dat ooit in een tweede kwartaal werd gemeten. Van de onderscheiden categorieën was het groeipercentage van de consumptie van duurzame goederen met 5% opnieuw het hoogst. Het is voor het derde achtereenvolgende kwartaal dat een accres van deze omvang wordt gemeten. Ondanks deze voortdurende stijgingen bleef het niveau van de consumptie van duurzame goederen nog zo'n 15% onder het peil van het tweede kwartaal van 1979, toen het topniveau voor dit tijdvak werd gemeten (zie grafiek). De consumptie van voedings- en genotmiddelen in het tweede kwartaal nam met 1% toe; het volume van de bestedingen aan de overige goederen en diensten steeg met 2%.

Consumptie duurzame goederen (volume)

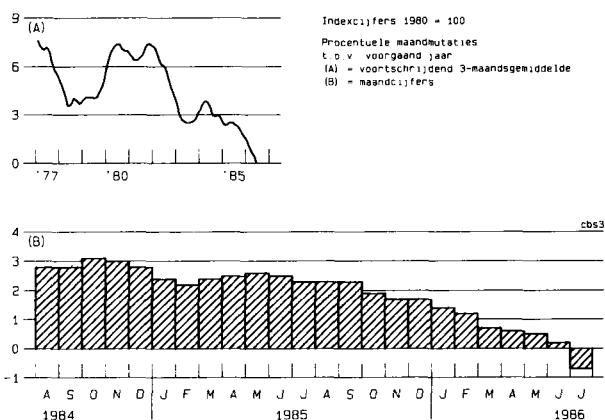

Het prijsindexcijfer van de gezinsconsumptie is tussen midden juni en midden juli met 1,0% gedaald. Ten opzichte van juli 1985 was er een daling van 0,7%. Een dergelijke daling heeft zich de afgelopen 25 jaar niet voorgedaan. De huurverhoging per 1 juli en de gestegen portotarieven

werden meer dan gecompenseerd door de dalende gas- en elektriciteitsstarieven en de prijsdalingen bij kleding, schoeisel en benzine.

Ook bij de producentenprijzen van de industrie deden zich aanzienlijke prijsdalingen voor. Vergeleken met mei 1985 lagen in mei de prijzen 12,0% lager. Met name daalden hier de prijzen van de naar het buitenland afgezette industriële goederen (-16,5%).

Prijsindex gezinsconsumptie

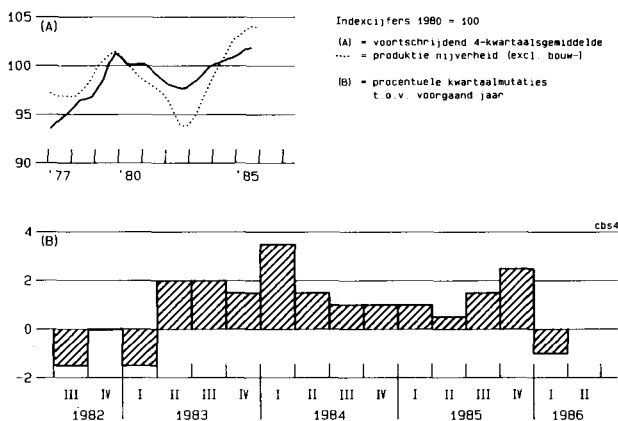
De daling van het aantal faillissementen zette zich ook in juli voort. Ten opzichte van juli 1985 werden 78 faillissementen minder uitgesproken.

De geregistreerde werkloosheid nam, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, tussen eind juni en eind juli met 3 000 personen toe en kwam daarmee op 713 300. Deze cijfers worden op basis van de registraties van de arbeidsbureaus samengesteld door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

De rente op de kapitaalmarkt, gemeten aan het rendement op staatsobligaties, daalde in juli (en in de eerste weken van augustus). Na de forse stijging van de daggeldmarktrente in mei daalde deze in juli voor de tweede achtereenvolgende maand en bereikte een gemiddeld niveau van 6,1%.

In het eerste kwartaal was het volume van het bruto binnenlands produkt (BBP) 1% kleiner dan in de overeenkomstige periode van het jaar daarvoor. Het BBP is de som van alle in Nederland in het productieproces gecreëerde waardevoegingen. Het volume van het bruto nationaal inkomen (BNI) steeg met 2%, dankzij een naar verhouding forse ruilvoetwinst onder invloed van de depreciatie van de dollar en de daling in de aardolieprijzen.

Bruto Binnenlands Produkt (volume)

Tabel 2. Recente ontwikkelingen in het buitenland

	1984	1985	1985			1986		1986						
			2 ^e kw.	3 ^e kw.	4 ^e kw.	1 ^e kw.	2 ^e kw.	jan.	febr.	mrt.	apr.	mei	juni	juli
Productie nijverheid¹ (volume)	% mutatie t.o.v. dezelfde periode het jaar daarvoor													
Bondsrepubliek Duitsland	3	6	9	6	4	2		3	4	-1	8	1		
België	2	2	2	2	4	5		6	4	6	4			
Frankrijk	3	0	0	0	2	1		2	0	-1	5	-1		
Verenigd Koninkrijk	1	5	7	5	5	2		3	4	0	3	-1		
Italië	3	1	2	0	1	3		6	1	4	4	1		
Verenigde Staten	12	2	2	1	2	1		3	1	0	1	0		
Japan	11	5	6	5	1	1		1	1	2	0			
Buitenland (gewogen) ²	3	4	5	4	3	2		4	3	1	5			
Nederland	5	4	3	0	4	-1	1	-5	4	-2	6	-3	-2	
Prijzen consumptie														
Bondsrepubliek Duitsland	2,4	2,2	2,5	2,2	1,8	0,7	-0,2	1,3	0,7	0,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,5
België	6,4	4,9	5,3	4,7	4,1	2,5	1,3	3,5	2,5	1,5	1,5	1,1	1,2	0,6
Frankrijk	7,7	5,8	6,5	5,7	4,8	3,5	2,4	4,2	3,4	3,0	2,6	2,3	2,3	
Verenigd Koninkrijk	5,0	6,1	7,0	6,4	5,5	5,0	2,8	5,6	5,1	4,3	3,0	4,8	2,5	
Italië	10,8	9,2	9,4	9,1	8,9	7,5	6,2	8,2	7,3	7,0	6,5	6,1	6,0	5,8
Verenigde Staten	4,2	3,6	3,7	3,4	3,5	3,1	1,6	3,9	3,2	2,2	1,6	1,5	1,8	
Japan	2,3	2,0	2,0	2,1	2,0	1,4		1,4	1,8	1,1	0,9	1,1	0,5	
Nederland	3,3	2,3	2,5	2,3	1,7	1,2	0,4	1,4	1,2	0,7	0,6	0,5	0,2	-0,7

Bron voor gegevens buitenland: Eurostat.

¹ Excl. bouwnijverheid. ² Het gemiddelde van de 6 belangrijkste exportlanden, gewogen met hun aandeel in de Nederlandse export in 1984.

Focus: De eerste zes maanden van 1986

Van een aantal indicatoren zijn de gegevens over het eerste halfjaar van 1986 bekend.

Het volume van de industriële productie was in het eerste halfjaar ruim 2% groter dan in de overeenkomstige periode van het vorige jaar. De gemiddelde groei in de eerste drie maanden overtrof duidelijk de stijging in het tweede kwartaal. Aan de halfjaarlijkse groei leverden vooral de aardolie-industrie, de papier- en grafische industrie, de hout- en bouwmaterialenindustrie en in mindere mate de elektro-technische industrie een positieve bijdrage. In de chemische industrie nam de bedrijvigheid in beide kwartalen af.

Het invoervolume van goederen steeg in het eerste halfjaar met 2,5%. Deze stijging bleef achter bij de forse groeicijfers over de voorgaande halfjaarlijkse perioden. In het eerste kwartaal van 1986 bleef de invoer zelfs achter bij die van de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar. De laatste keer dat bij deze wijze van vergelijken een daling werd geregistreerd, was in het eerste kwartaal van 1982. Aan de bestedingenkant lijkt de tendens van verschuiving

van buitenlandse naar binnenlandse vraag, die in de loop van 1985 zichtbaar werd, zich ook in de eerste helft van 1986 door te zetten. In het eerste halfjaar van 1986 overtrof het groeicijfer van de consumptie dat van de uitvoer. Bezien over een periode van een half jaar is dit de laatste vijf jaar niet meer het geval geweest.

De halfjaarlijkse groeicijfers van de uitvoer bleven voor de vijfde achtereenvolgende keer achter bij die van de invoer.

Van de investeringen zijn zojuist de gegevens over het eerste kwartaal bekend geworden. Het volume van de bruto investeringen in vaste activa was in het eerste kwartaal van 1986 2% groter dan in de eerste drie maanden van 1985. Voor de sector bedrijven werd een stijging van 4% geregistreerd. Opnieuw kenden binnen deze sector de investeringen in de nijverheid de sterkste groei (11%). De sector overheid investeerde in het eerste kwartaal 8% minder dan in dezelfde periode van 1985.

Volume-ontwikkelingen: halfjaarlijkse groeicijfers

Procentuele mutaties t.o.v. de overeenkomstige periode van het voorgaand jaar

